

Relativiteitsvereiste Chw, reikwijdte relativiteitsvereiste in ruimtelijke ordening, normen VNG-brochure

ABRvS 19-01-2011, ECLI:NL:RVS:2011:BP1352, m.nt. T.D. Rijs (Cray Valley)

Instantie

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Datum

19 januari 2011

Magistraten

Mr. P.B.M.J. van der Beek-Gillessen, mr. S.J.E. Horstinkvon Meyenfeldt en mr. G.N. Roes

Zaaknummer

201006426/1/R2.

Noot

T.D. Rijs

LJN

BP1352

Roepnaam

Cray Valley

Vakgebied(en)

Bouwrecht (V)

Ruimtelijk bestuursrecht / Ruimtelijke ordening

Brondocumenten

ECLI:NL:RVS:2011:BP1352, Uitspraak, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 19-01-2011

Essentie

Relativiteitsvereiste Chw, reikwijdte relativiteitsvereiste in ruimtelijke ordening, normen VNG-brochure

Uitspraak

(...)

2. Overwegingen

2.1. Het plan voorziet in een juridisch-planologische regeling voor een nieuwe woonwijk met ongeveer 740 woningen. Het plan is de tweede fase van het te ontwikkelen woongebied Elzenbos aan de noordzijde van Brummen. Het plangebied wordt begrensd door de Elzenbosweg, de Zutphensestraat, de Veldweide, de Meengatstraat en de N348.

2.2. Ingevolge artikel 1.1, eerste lid, onder a, gelezen in verbinding met categorie 3, onder 3.1 van bijlage I van de Crisis- en herstelwet (hierna: Chw) is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Chw van toepassing op dit besluit.

2.3. [appellant] en anderen zijn omwonenden van het plangebied. Zij betogen dat de raad ten onrechte het plan heeft vastgesteld. Zij betwisten de behoefte aan de voorziene woningen en voeren daartoe aan dat ten onrechte het gemeentelijke Kwalitatief Woningbouwprogramma 2 (hierna: het gemeentelijke KWP 2) ten grondslag is gelegd aan het plan. Volgens hen bevat het gemeentelijke KWP 2 achterhaalde gegevens, nu door de provincie Gelderland inmiddels het KWP 3 is vastgesteld waaruit blijkt dat de woningbehoefte lager is komen uit te vallen. [appellant] en anderen zijn van oordeel dat de raad eerst een nieuw actueel gemeentelijk KWP had moeten vaststellen voordat hij tot vaststelling van het plan had mogen overgaan.

2.3.1. De raad heeft in de Nota Behandeling zienswijzen uiteengezet dat het gemeentelijke KWP 2 als onderbouwing dient voor de woningen binnen het plangebied, maar dat dit niet betekent dat het gemeentelijke KWP 2 gedurende de planperiode wordt doorgevoerd. Tijdens de planperiode zal de behoefte worden gemonitord waarbij ook naar het door de provincie vastgestelde KWP 3 zal worden gekeken, zodat de juiste woning op de juiste plek op het juiste moment voor de juiste doelgroep zal worden gebouwd. Volgens de raad komt uit het provinciale KWP 3 overigens naar voren dat nog steeds behoefte bestaat aan nieuwbouwwoningen.

2.3.2. In de plantoelichting staat dat de gemeente Brummen de afgelopen jaren een forse achterstand heeft opgelopen met betrekking tot woningbouwprojecten. Verder vermeldt de plantoelichting dat de gemeente Brummen moet bouwen om in de lokale behoefte te kunnen voorzien. Daarnaast erkent de gemeente haar aandeel in de regionale bouwopgave en zijn de regionale afspraken door de gemeente Brummen vertaald in het gemeentelijke KWP 2, welke volgens de plantoelichting het uitgangspunt is voor de woningbouw. Volgens de plantoelichting leidt de keuze om voldoende woningen voor de lokale woningbehoefte te realiseren tot een verdeling van het woningbouwprogramma voor de periode 2005-2014 waarbij 800 woningen zijn voorzien in de kern Brummen.

2.3.3. Op 25 mei 2005 heeft het college van burgemeester en wethouders het KWP 2 vastgesteld waarin is uitgegaan van 1.818 nieuwbouwwoningen tot en met 2014. Voor de periode 2005-2009 is een behoefte van 1.243 woningen geraamd en voor de periode van 2010-2014 575 woningen. Op 12 januari 2010 heeft het college van gedeputeerde staten van Gelderland het Kwalitatief Woonprogramma 2010-2019 (hierna: het provinciaal KWP) vastgesteld. In dit provinciaal KWP staat dat de woningbehoefte in Gelderland voor de periode 2010 tot en met 2019 lager uitvalt dan in de periode 2005 tot en met 2014. Volgens de bijlage 'Afsprakenkader kwalitatief woonprogramma 2010-2019; Stedendriehoek' van het provinciaal KWP dient de woningvoorraad in de regio Stedendriehoek – waar de gemeente Brummen onder valt – in de periode 2010 tot en met 2019 met ruim 10 000 woningen te worden verhoogd om aan de woningbehoefte te voldoen. Het gaat om een netto uitbreiding van 8.500 woningen. In het provinciaal KWP staat dat de betrokken gemeenten in overleg de regionale verdeling dienen te bepalen.

2.3.4. De raad heeft het gemeentelijke KWP 2 als uitgangspunt genomen bij de woonbehoefte. Ruim voor de vaststelling van het provinciale KWP 3 is de raad gestart met de voorbereiding van dit plan om daarmee de achterstand in nieuwe woningbouw in te lopen, waartoe het gemeentelijke KWP 2 mogelijkheden biedt. Tijdens de voorbereiding van de bestemmingsplanprocedure is het provinciale KWP vastgesteld. De Afdeling overweegt dat de omstandigheid dat sprake is van verminderde woonbehoefte op provinciaal niveau, niet hoeft te betekenen dat geen behoefte bestaat aan de in het plan voorziene woningen. Daarbij wordt in aanmerking genomen dat het provinciale KWP naast de geconstateerde overprogrammering van nieuwbouw, eveneens vermeldt dat voor voldoende productie van nieuwe woningen gezorgd dient te worden aangezien er in 2009 nog steeds sprake is van een woningtekort. Ten aanzien van de verwijzing van [appellant] en anderen naar een verslag van 9 april 2010 waaruit volgt dat het college van gedeputeerde staten van Gelderland naar aanleiding van het ontwerpplan zijn zorgen over de overcapaciteit aan nieuw te bouwen woningen in de Stedendriehoek heeft geuit aan de gemeente Brummen, wordt overwogen dat de raad in de Nota Behandeling zienswijzen heeft gesteld dat tijdens de planperiode rekening zal worden gehouden met het provinciale KWP door het monitoren van de behoefte. Ter zitting heeft de raad toegelicht dat indien de uitkomst van het overleg met betrekking tot de regionale woningbouwprogrammering is dat het woningbouwprogramma in de gemeente Brummen naar beneden bijgesteld dient te worden, dit geen gevolgen heeft voor dit plan, omdat met aanpassingen rekening zal worden gehouden bij de toekomstige bestemmingsplannen. In dit verband heeft de raad ter zitting meegedeeld dat de voorkeur voor nieuwe woningbouwlocaties uitgaat naar inbreidingslocaties, zoals het onderhavige plan, boven uitbreidingslocaties. Gelet op het voorgaande acht de Afdeling het standpunt van de raad dat het provinciale KWP geen verandering brengt in de behoefte die bestaat aan de in dit plan voorziene woningen niet onredelijk. De raad heeft derhalve geen aanleiding hoeven zien eerst een gemeentelijk KWP 3 vast te stellen voordat tot vaststelling van het bestemmingsplan werd overgegaan.

2.4. [appellant] en anderen betogen dat in het plan ten onrechte geen rekening is gehouden met de milieuzone van het agrarische bedrijf aan de [locatie 1], waar een van hen woont. Voorts is volgens hen ten onrechte geen rekening gehouden met de milieuzone van het bedrijf Cray Valley.

2.4.1. Wat betreft [locatie 1] is zowel in de reactie op de zienswijzen als in het verweerschrift en ter zitting naar voren gekomen dat dit perceel in het bestemmingsplan 'Buitengebied' een woonbestemming heeft. Daarbij is gesteld dat op dit perceel geen agrarisch bedrijf meer aanwezig is en dat een woonbestemming is toegekend omdat niet langer sprake is van een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer. Ter zitting is hier nog aan toegevoegd dat op dit moment ter plaatse uitsluitend een aantal hobbypaarden wordt gehouden. Nu [appellant] en anderen zowel naar aanleiding van de stukken als desgevraagd ter zitting hun standpunt niet nader hebben onderbouwd terwijl bovendien één van hen volgens het beroepsschrift woonachtig is op het desbetreffende adres, gaat de Afdeling bij de beoordeling uit van de stellingen van de raad. Gelet daarop bestaat geen grond voor het oordeel dat ter hoogte van dit perceel een milieucontour van toepassing zou zijn.

2.4.2. In paragraaf 4.4 van de plantoelichting staat dat bij de milieuzonering gebruik is gemaakt van de door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) opgestelde lijst van Bedrijfsactiviteiten. Blijkens de tabel in paragraaf 4.4. valt het bedrijf Cray Valley onder de SBI-code 2412 en wordt daarbij volgens de VNG-brochure een afstand aanbevolen van 200 meter. In deze tabel staat dat de feitelijke afstand tussen Cray Valley en de in het plan voorziene woningen 185 meter bedraagt. Volgens de plantoelichting zijn in de huidige situatie woningen direct naast het bedrijf gelegen en worden de eventuele belemmeringen niet zozeer gevormd door de nieuwe woningen, maar door de reeds bestaande woningen. De Afdeling overweegt dat de VNG-brochure op inzichten van deskundigen gebaseerde indicatieve normen bevat voor de bepaling van hetgeen een goede ruimtelijke ordening vereist, van welke normen een gemeenteraad in een concreet geval mits goed gemotiveerd kan afwijken. In tegenstelling tot de hiervoor vermelde informatie uit de plantoelichting, schrijft de

raad in zijn verweerschrift dat Cray Valley een categorie 4.2. bedrijf betreft en dat hiervoor volgens de VNG-brochure een richtafstand van 300 meter geldt. Verder staat in het verweerschrift dat het plangebied op ongeveer 250 meter afstand van Cray Valley ligt. De raad heeft desgevraagd niet kunnen toelichten wat voor een bedrijf het betreft. Evenmin heeft de raad duidelijk gemaakt in welke richting en op welke afstand van het bedrijf de reeds aanwezige woningen liggen en welke omstandigheden aanleiding hebben gegeven voor het hanteren van andere afstanden dan de afstanden zoals opgenomen in de plantoelichting. Gelet hierop moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit wat dit onderdeel betreft niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid.

2.4.3. Ingevolge artikel 1.9 van de Chw dient de bestuursrechter een besluit niet te vernietigen op de grond dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dat beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept. Uit de memorie van toelichting op het wetsvoorstel van de Chw (*Kamerstukken II 2009/10*, 32 127, nr. 3, p. 49) kan worden afgeleid dat de wetgever met dit artikel de eis heeft willen stellen dat er een verband moet bestaan tussen een beroepsgrond en de daadwerkelijke (of: achterliggende) reden om een besluit in rechte aan te vechten en dat de bestuursrechter een besluit niet moet vernietigen wegens schending van een rechtsregel die niet strekt tot bescherming van een belang waarin de eisende partij feitelijk dreigt te worden geschaad. Die zelfde gedachte ligt ten grondslag aan het voorstel voor een nieuw artikel 8:69a van de Awb volgens het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel *Aanpassing bestuursprocesrecht (Kamerstukken II 2009/10*, 32 450, nr. 3, p. 18). Artikel 3.1, eerste lid, van de Wro bepaalt dat de gemeenteraad voor in een bestemmingsplan begrepen gronden bestemmingen vaststelt 'ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening'. Vast staat dat die norm inhoudt dat de gemeenteraad een veel omvattende belangenafweging dient te maken die moet resulteren in het leggen van bestemmingen en met het oog op die bestemmingen vast stellen van regels omtrent het gebruik, met inbegrip van mogelijkheden voor bebouwing, van de in het plan begrepen gronden. Artikel 1.9 van de Chw staat er niet aan in de weg dat belanghebbenden zich in rechte op de norm van een goede ruimtelijke ordening kunnen beroepen ten einde een vernietiging van het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan te bewerkstelligen voor zover die norm betrekking of mede betrekking heeft op hun eigen belangen. Zij zijn daarbij niet beperkt tot het uitsluitend naar voren brengen van beroepsgronden die ertoe strekken aan te tonen dat aan belangen gerelateerd aan gebruiksmogelijkheden van hun eigen gronden of bouwwerken te weinig gewicht is toegekend, maar zij hebben ook de mogelijkheid te betogen dat aan hun belangen te weinig gewicht is toegekend bij het aanwijzen van bestemmingen voor gronden in hun directe omgeving en het vaststellen van daarop betrekking hebbende regels, gelet op de invloed die die bestemmingen en regels hebben op de gebruiksmogelijkheden of de waarde van hun eigen gronden of bouwwerken.

Voor zover wettelijke regels eisen stellen aan of randvoorwaarden scheppen voor het aanwijzen van bestemmingen en de daarop betrekking hebbende planregels, leidt, mede gelet op het vereiste dat een regel 'kennelijk' niet strekt tot bescherming van bepaalde belangen, een juiste toepassing van artikel 1.9 van de Chw ertoe dat belanghebbenden zich niet kunnen beroepen op wettelijke voorschriften die onmiskenbaar niet zijn geschreven ter bescherming van hun belangen. Zo kan een belanghebbende die een besluit tot vaststelling van een bestemmingsplan aanvecht dat de oprichting van een of meer woningen in het uitzicht van zijn woning mogelijk maakt, zich ter fine van vernietiging van dat besluit in beginsel niet succesvol beroepen op het niet in acht nemen van de normen van de Wet geluidhinder voor zover het betreft de geluidbelasting ter hoogte van de op te richten woning of woningen. Wel kan een belanghebbende zich beroepen op de normen die de Wet geluidhinder stelt, indien een bestemmingsplan de aanleg of verbreding van een weg mogelijk maakt waarvan ook hij nadelige geluidseffecten voor zijn woonsituatie moet vrezen. Die mogelijkheid bestaat ook indien hij volstaat met aannemelijk te maken dat de aanleg of verbreding zal leiden tot overschrijding van de hoogst toelaatbare geluidbelasting van woningen in zijn directe omgeving en daarmee tot nadelige geluidseffecten op zijn woonsituatie.

2.4.4. [appellant] en anderen beroepen zich op de afstandsnorm die in de VNG-brochure voor de categorie bedrijven waartoe Cray Valley behoort, is opgenomen. Hetgeen de Afdeling in het bovenstaande heeft overwogen leidt tot het oordeel dat [appellant] en anderen zich niet op de in geding zijnde afstandsnorm kunnen beroepen. Voor [appellant] en anderen gaat het immers om het belang dat zij gevrijwaard blijven van de aantasting van hun uitzicht en meer in het algemeen om het belang van het behoud van hun woonomgeving. Wat er ook verder zij van die belangen in het licht van het vereiste van een goede ruimtelijke ordening, de in geding zijnde afstandsnorm voor de nieuw op te richten woningen tot het bedrijf Cray Valley heeft niet de strekking die belangen te beschermen, zodat het slagen van deze beroepsgrond gelet op artikel 1.9 van de Chw er niet toe kan leiden dat het bestreden besluit om die reden wordt vernietigd.

2.5. Verder voeren [appellant] en anderen aan dat in het plangebied vleermuizen voorkomen. Volgens hen wordt de Flora- en faunawet (hierna: Ffw) overtreden, nu voor de bouwactiviteiten geen ontheffing op grond van de Ffw is verleend. [appellant] en anderen wijzen erop dat de voorgestelde maatregelen om te voorkomen dat vleermuizen negatieve gevolgen ondervinden niet in acht worden genomen.

2.5.1. De raad stelt zich onder verwijzing naar de verrichte onderzoeken naar de aanwezigheid van vleermuizen op het standpunt dat voor de voorziene ontwikkeling geen ontheffing op grond van de Ffw is vereist.

2.5.2. De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt, dan wel een ontheffing op grond van de Ffw nodig is en zo ja, of deze ontheffing kan worden verleend, komen in beginsel aan de orde in een procedure op grond van de Ffw. Dat doet er niet aan af dat de raad het bestemmingsplan niet had kunnen vaststellen, indien en voor zover hij

op voorhand in redelijkheid had moeten inzien dat de Ffw aan de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg staat.

2.5.3. Er is onderzoek verricht naar de in het plangebied aanwezige beschermde soorten. Naar aanleiding hiervan is door de Zoogdierverseniging VZZ nader onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van vleermuizen. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport 'Vleermuizen van de planlocaties wijken Elzenbos en Lombok in de gemeente Brummen' van november 2006. In dit onderzoek staat dat in het plangebied de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis en de watervleermuis in kleine aantallen voorkomen. Uit het onderzoek komt naar voren dat de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis zijn waargenomen, maar dat geen aanwijzingen bestaan voor verblijfplaatsen van deze vleermuizen in het plangebied. Ten aanzien van de watervleermuis wordt geconcludeerd dat de ingreep een ernstig negatief effect zal hebben en dat aanvullend onderzoek nodig is om deze negatieve effecten afdoende te kunnen mitigeren of compenseren. Er is door de Zoogdierverseniging VZZ aanvullend onderzoek verricht, waarvan de resultaten zijn neergelegd in het rapport 'Onderzoek naar watervleermuis voor het uitbreidingsplan Elzenbos in Brummen' (hierna: het rapport) van september 2007. Volgens dit onderzoek bevindt zich op of in de directe omgeving van de begraafplaats in Brummen zeer waarschijnlijk een kolonie watervleermuizen die bestaat uit minimaal drie tot vijf dieren. Deze vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen in het woongebied om van de kolonieplaats naar hun jachtgebied en terug te vliegen. De vleermuizen uit deze kolonie vliegen alleen in oostelijke richting naar de retentievijver en door naar het 't Gat van Cortenoever, waarbij de meidoornhaag die doorloopt naar 't Gat van Cortenoever wordt gebruikt als verbindingsroute, zo vermeldt het rapport. De meidoornhaag is dan ook een onmisbaar element. Verder staat in het rapport dat watervleermuizen erg gevoelig zijn voor licht en dat de dieren, als hun vliegroute of jachtgebied verlicht wordt, deze plaatsen niet meer zullen gebruiken en daarom is het van groot belang voor de vleermuizen om de vliegroute en het jachtgebied onverlicht te houden. Volgens het rapport vallen alle in Nederland voorkomende vleermuizen onder de strengste beschermingscategorie van de Flora- en faunawet, hetgeen betekent dat ze streng beschermd zijn en hun kolonieplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden niet verstoord of vernield mogen worden. Aanbevolen wordt om de ontwikkeling met inachtneming van zeven opgestelde voorwaarden uit te voeren, zodat de watervleermuizen geen negatieve gevolgen van de uitvoering en het eindresultaat ondervinden.

2.5.4. In hetgeen [appellant] en anderen hebben aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de verrichte onderzoeken zodanige gebreken of leemten in kennis vertonen dat de raad zich hierop niet heeft mogen baseren. Blijkens deze onderzoeken zijn in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen aanwezig van de waargenomen vleermuissoorten. Door [appellant] en anderen is niet aannemelijk gemaakt dat de in het rapport opgenomen voorwaarden niet toereikend zijn om te voorkomen dat watervleermuizen negatieve gevolgen van de uitvoering en het eindresultaat van het plan ondervinden. De Afdeling overweegt verder dat het plan niet in de weg staat aan de uitvoering van deze voorwaarden. Het intact laten van de bestaande meidoornhaag, het waar nodig herstellen en het uitbreiden van deze haag langs de hele vliegroute zijn onder meer als voorwaarden gesteld. Gebleken is dat een gering deel van de meidoornhaag met een totale lengte van 1000 meter niet in tact is gelaten. In reactie hierop heeft de raad in zijn verweerschrift onweersproken gesteld dat ter plaatse nog voldoende hoge groene elementen aanwezig zijn, waardoor de vliegroute behouden blijft en van verstoring geen sprake is. Daarnaast zal het desbetreffende deel van de meidoornhaag volgens de raad in november 2010 opnieuw worden aangeplant. Gelet op het voorgaande heeft de raad zich naar het oordeel van de Afdeling op voorhand in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de Ffw niet aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. De vraag of thans sprake is van overtreding van de Ffw, zoals [appellant] en anderen stellen, kan in deze procedure niet aan de orde komen.

(...)

2.7. [appellant] en anderen betogen dat de bouwclaimovereenkomst die de gemeente met een aantal partijen heeft gesloten, een groot financieel risico oplevert voor de gemeente. De gemeente heeft hierdoor een groot belang bij dit plan en daarom was de raad volgens hen niet onafhankelijk bij de vaststelling van het plan. Zij zijn van mening dat de bouwclaimovereenkomst ontbonden moet worden.

2.7.1. Gelet op het verhandelde ter zitting vat de Afdeling het beroep ten aanzien van de bouwclaimovereenkomst zo op dat het is gericht tegen de economische uitvoerbaarheid van het plan. In het aangevoerde ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat de economische uitvoerbaarheid van het plan is gewaarborgd. Daarbij wordt in aanmerking genomen dat ter zake van de grondexploitatie een anterieure overeenkomst is gesloten tussen de betrokken partijen en de gemeente. De Afdeling overweegt verder dat de vraag of de gemeente tot ontbinding van deze overeenkomst dient over te gaan niet ter beoordeling voorligt en dat geschillen over een dergelijke overeenkomst zijn voorbehouden aan de civiele rechter.

2.7.2. Voor zover [appellant] en anderen stellen dat de raad vanwege de bouwclaimovereenkomst niet onafhankelijk is geweest bij de vaststelling van het plan, wordt overwogen dat hiervoor gelet op de weerlegging van de zienswijzen geen aanwijzingen zijn. Niet gebleken is dat de raad in zijn afweging andere dan ruimtelijke motieven heeft betrokken en dat de bouwclaimovereenkomst een beletsel is geweest voor een zorgvuldige afweging van de betrokken belangen.

2.8. [appellant] en anderen voeren voorts aan dat de voorziene weg bij het perceel [locatie 2] verplaatst dient te worden, omdat de huidige ligging tot lichthinder ter plaatse van de aldaar aanwezige woning zal leiden. Tevens betogen [appellant] en anderen dat het plan ten onrechte niet voorziet in een groenstrook langs de Elzenbosweg. Daartoe bestaat volgens hen

aanleiding, omdat een groenstrook voor een natuurlijke overgang met het gebied Hogenek zorgt en tevens recreatiemogelijkheden biedt.

2.8.1. Ten aanzien van de verplaatsing van de weg en de gewenste groenstrook hebben [appellant] en anderen zich in het beroepschrift beperkt tot het herhalen van de inhoud van hun zienswijze. In de Nota Behandeling zienswijzen die deel uitmaakt van het bestreden besluit, is ingegaan op deze zienswijzen. [appellant] en anderen hebben in hun beroepschrift, noch ter zitting redenen aangevoerd waarom de weerlegging hiervan onjuist zou zijn.

2.9. In hetgeen [appellant] en anderen hebben aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het plan strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening.

In het aangevoerde wordt evenmin aanleiding gevonden voor het oordeel dat het bestreden besluit anderszins is voorbereid of genomen in strijd met het recht. Het beroep is ongegrond.

(Enz., enz., Red.)

Noot

Auteur: T.D. Rijs

Noot

1. Onderhavige uitspraak betreft de eerste uitspraak waarin het in de Crisis- en herstelwet (Chw) opgenomen relativiteitsvereiste wordt toegepast en is daarmee – voor zover ik weet – ook de eerste uitspraak waarin dit vereiste überhaupt in het bestuursrecht wordt toegepast. Een uitspraak van belang dus. Dit belang wordt nog vergroot doordat in het onlangs ingediende wetsvoorstel Aanpassing bestuursprocesrecht (*Kamerstukken II 2009/10, 32 450*) een gelijkkludend relativiteitsvereiste is opgenomen, met het doel om dit permanent onderdeel van het algemeen bestuursrecht te laten zijn.

2. Het onderhavige bestemmingsplan van de gemeente Brummen valt onder de reikwijdte van categorie 3 van bijlage I bij de Chw, zodat dit besluit tot vaststelling van dit bestemmingsplan onder de reikwijdte van de Chw valt. Daarmee is onder meer het in artikel 1.9 Chw opgenomen relativiteitsvereiste op het besluit van toepassing. Uit de gekozen formulering van artikel 1.9 Chw volgt dat het relativiteitsvereiste uit de Chw geen ontvankelijkheidseis betreft. Voor de ontvankelijkheid is ook bij besluiten die vallen onder de Chw voldoende dat een appellant belanghebbende is. Het relativiteitsvereiste heeft betrekking op de vraag of de in een ontvankelijk beroep aangevoerde gronden tot vernietiging van het besluit kunnen leiden. Dit kan volgens het relativiteitsvereiste alleen indien de ingeroepen norm ook strekt ter bescherming van de belangen van degene die haar inroept.

3. De Afdeling gaat per beroepsgrond na of de betreffende grond slaagt en derhalve de ingeroepen normen zijn geschonden. Alleen voor de beroepsgrond die slaagt, gaat zij vervolgens na of met betrekking tot deze norm aan het relativiteitsvereiste wordt voldaan. Deze volgorde van toetsing komt overeen met de eerdere uitspraken over besluiten die onder de Chw vallen, zie bijvoorbeeld ABRvS 27 oktober 2010, nr. 201004278/1/R3. In die uitspraken oordeelde de Afdeling (of de Voorzitter) echter dat de beroepsgronden niet slaagden, zodat werd overwogen dat om die reden niet aan het relativiteitsvereiste werd toegekomen. De volgorde van toetsing waarbij de Afdeling eerst nagaat of een grond slaagt en enkel als dat het geval is daarna toetst of aan het relativiteitsvereiste is voldaan, lijkt mij juist. De redactie van artikel 1.09 Chw lijkt al te impliceren dat de rechter pas aan de relativiteitstoets toekomt indien er een grond voor vernietiging bestaat. Voor zover dit niet reeds duidelijk uit de wettekst volgt, kan ook worden opgemerkt dat deze uitleg aansluit bij de wetsgeschiedenis. Daaruit volgt namelijk dat de wetgever voor ogen had dat de rechter in beginsel alleen aan de vraag van relativiteit toekomt, indien hij van mening is dat de ingeroepen norm is geschonden (*Kamerstukken II 2009/10, 32127, nr. 7, p. 45*).

4. Uit de overwegingen van de Afdeling (r.o. 2.4.3) blijkt dat de Afdeling artikel 1.9 Chw zo uitlegt, dat de wetgever heeft bedoeld om de eis te stellen dat de bestuursrechter een besluit niet moet vernietigen wegens de schending van een norm welke niet strekt tot bescherming van een belang waarin de appellant feitelijk dreigt te worden geschaad. Bij het relativiteitsvereiste van artikel 1.9 Chw lijkt het daarmee niet te gaan om een abstracte toets naar de vraag of een norm in zijn algemeenheid bepaalde belangen beoogt te beschermen. Er moet daarentegen worden beoordeeld of de norm is bedoeld om appellant te beschermen in een belang dat feitelijk dreigt te worden geschaad. Dit lijkt ook aan te sluiten bij de bedoeling van de wetgever. Zo overwoog de regering in het Advies raad van State en Nader rapport (*Kamerstukken II 2009/10, 32127, nr. 4, p. 16*): 'Hij (de rechter, TR) hoeft zich immers slechts een oordeel te vormen over die onderwerpen waarvan de eisende partij daadwerkelijk last ondervindt.' Als ik het goed zie dan kan dit dus betekenen dat de Afdeling in een concreet geval weliswaar oordeelt dat de norm mede beoogt belangen van omwonenden te beschermen, maar dat het belang van de omwonende in dit concrete geval niet feitelijk dreigt te worden geschaad. Prof. B.J. Schueler wees er al eerder op dat het relativiteitsvereiste naar zijn mening contextgebonden kan zijn, waarbij het voorschrift in abstracto het belang beoogt te beschermen terwijl dit belang in concreto niet wordt bedreigd (B.J. Schueler, *De relativiteitseis: sneller of*

beter? TBR 2010/5, p. 37).

5. De Afdeling overweegt (r.o. 2.4.3) met betrekking tot het relativiteitsvereiste in het kader van de norm van 'een goede ruimtelijke ordening' allereerst dat deze norm inhoudt dat de gemeenteraad een veelomvattende belangenafweging dient te maken die resulteert in het leggen van bestemmingen en het stellen van regels omtrent gebruik en bebouwing. Het relativiteitsvereiste zou 'er niet aan in de weg staan' dat belanghebbenden zich op de norm van een goede ruimtelijke ordening beroepen, voor zover die norm (mede) betrekking heeft op hun eigen belangen. De Afdeling hanteert in deze overwegingen een enigszins neutrale omschrijving van de norm 'een goede ruimtelijke ordening', waarbij de te maken brede belangenafweging voorop staat. Wat nu inhoudelijk onder 'een goede ruimtelijke ordening' moet worden verstaan (bijvoorbeeld een goede leefomgeving, duidt de Afdeling niet. De vervolgoverweging dat het relativiteitsvereiste niet in de weg staat aan het invoeren van deze norm voor zover die norm betrekking heeft op de belangen van een belanghebbende, sluit mijns inziens bij deze neutrale invulling aan. Doordat de Afdeling tot uitgangspunt neemt dat een goede ruimtelijke ordening met name ziet op het maken van een veelomvattende belangenafweging, lijkt het logisch dat ieder concreet belang van een belanghebbende dat in deze afweging op grond van het criterium van 'een goede ruimtelijke ordening' moet worden betrokken, ook aan het relativiteitsvereiste voldoet. Indien een belang in de afweging moet worden betrokken, dan is deze afweging kennelijk mede bedoeld om dit belang te beschermen.

6. Overigens merk ik op dat de Afdeling geen antwoord geeft op de vraag welke belangen dan in de veelomvattende belangenafweging dienen te worden betrokken en dus welke belangen het criterium van 'een goede ruimtelijke ordening' beoogt te beschermen. De te maken belangenafweging van artikel 3.1 Wro, hoewel veelomvattend, is niet onbeperkt. Wat zijn dan de grenzen van de belangenafweging? Ik zou zeggen dat dit in ieder geval wordt gevormd door het feit dat in de afweging bij 'een goede ruimtelijke ordening' enkel ruimtelijk relevante belangen een rol mogen spelen. Een duidelijk voorbeeld van belangen die niet mogen worden betrokken, wordt gevormd door de ondernemer die vanwege een concurrentiebelang opkomt tegen de bestemming die aan het perceel van een concurrent is toegekend. Zijn concurrentiebelang, hoewel een feitelijk betrokken belang, kan niet worden meegewogen in de veelomvattende belangenafweging ex artikel 3.1 Wro omdat dit geen ruimtelijk relevant aspect betreft (bijvoorbeeld ABRvS 3 november 2010, nr. 200904786/1/R3). Maar waar de grenzen precies liggen blijft een lastige vraag. Zo wordt op grond van vaste rechtspraak het belang van optredende schade door opgenomen bestemmingen in de belangenafweging betrokken, ook buiten het kader van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan (bijvoorbeeld ABRvS 24 november 2010, nr. 200904831/1/R1, r.o. 2.10). Optredende schade buiten het kader van deze uitvoerbaarheid lijkt mij echter niet een ruimtelijk relevant belang/aspect, maar dient kennelijk toch te worden meegewogen. Maakt dit dan dat het criterium van 'een goede ruimtelijke ordening' mede ziet op de bescherming tegen schade? Het lijkt me niet. Het lijkt me eerder dat dit aspect kennelijk moet worden meegewogen op grond van de (nog) algemenere belangenafweging ex artikel 3:4 Awb. Als dat het geval is dan is het de vraag hoe met artikel 3:4 Awb zal in het kader van de relativiteit zal moeten worden omgegaan. Immers, als artikel 3:4 Awb bij bestemmingsplannen ertoe verplicht om bepaalde aspecten in de belangenafweging te betrekken welke niet op grond van de toepasselijke norm al moeten worden betrokken, moet dan niet worden geoordeeld dat artikel 3:4 Awb ook een zelfstandige norm betreft die kennelijk bepaalde concrete belangen beoogt te beschermen, zoals schade ten gevolge van een ruimtelijk plan? Of is hier de daadwerkelijk achterliggende norm het égalité-beginsel, welke dan weer als achterliggende materiële norm feitelijk artikel 3:4 Awb kleurt? Wat mij betreft lastige vragen die door de Afdeling hopelijk binnenkort beantwoord zullen worden.

7. De Afdeling gaat ook in op de vraag of de beroepsgronden met betrekking tot de eigen belangen enkel betrekking kunnen hebben op gebruiksmogelijkheden van eigen gronden en bouwwerken of dat deze ook betrekking kunnen hebben op bestemmingen voor andere gronden en bouwwerken. Het is naar mijn mening niet verbazingwekkend dat de Afdeling overweegt dat de beroepsgronden ook betrekking kunnen hebben op andere gronden en bouwwerken. Ook bij het toekennen van bestemmingen aan andere gronden dient de gemeenteraad de ruimtelijk relevante betrokken belangen van anderen dan de eigenaar/rechthebbende te betrekken, bijvoorbeeld de belangen van de buurman van een nieuw te bouwen woning. Indien deze belangen in de belangenafweging moeten worden betrokken, dan kan worden gesteld dat de norm van 'een goede ruimtelijke ordening' in dat geval mede ziet op de bescherming van dat belang. Overigens neem ik aan dat in de zinsnede 'gelet op de invloed die die bestemmingen en regels hebben op de gebruiksmogelijkheden of de waarde van hun eigen gronden of bouwwerken' met de term 'gebruiksmogelijkheden' wordt bedoeld op gebruiksmogelijkheden in ruime zin. Hiermee bedoel ik dat het niet enkel gaat om de gevolgen voor de wijze waarop de eigen planologische gebruiksmogelijkheden in het plan zijn opgenomen (de toegestane functie(s) en de gebruiksregels voor die functies), maar ook om invloed op de feitelijke gebruiksmogelijkheden, dus bijvoorbeeld het goed-woon en leefklimaat in en rond een woning. Anders zou er ook geen aanvullende werking van het tweede deel van deze overweging uitgaan, nu uit het eerste deel van de overweging reeds volgt dat de beroepsgronden betrekking kunnen hebben op de in het plan aan de eigen gronden en bouwwerken toegekende gebruiksmogelijkheden. De verwijzing naar de gevolgen voor de waarde van eigen gronden en bouwwerken kan ik in het licht van de bestaande jurisprudentie goed begrijpen, nu dit een aspect is dat bij bestemmingsplannen in de afweging pleegt te worden betrokken. Zoals hiervoor onder 6 opgemerkt, vraag ik me echter af of wel kan worden gesteld dat de norm 'een goede ruimtelijke ordening' ook beoogt bescherming te bieden tegen de waardedaling van gronden en bouwwerken. De Afdeling lijkt blijkens de hiervoor geciteerde zinsnede echter wel van oordeel

te zijn dat 'een goede ruimtelijke ordening' mede beoogt om bescherming te bieden tegen waardedaling van gronden en bouwwerken.

8. In de uitspraak gaat de Afdeling ook in op de vraag hoe het relativiteitsvereiste dient uit te werken bij wettelijke regels die doorwerken in een bestemmingsplan doordat deze eisen stellen of randvoorwaarden scheppen voor de in het plan op te nemen bestemmingen. De Afdeling overweegt dat artikel 1.9 ertoe strekt dat belanghebbenden zich niet kunnen beroepen op voorschriften die onmiskenbaar niet zijn geschreven ter bescherming van hun belangen. Met wettelijke regels die eisen stellen of randvoorwaarden scheppen aan bestemmingen, doelt de Afdeling naar ik aanneem op normen uit de wettelijke regels die bij de opstelling van een bestemmingsplan dienen te worden betrokken, rechtsreeks omdat dit uit de wettelijke regeling zelf voortvloeit of indirect omdat zij van invloed zijn op de toe te kennen bestemmingen. Dat belanghebbenden zich ook niet op die normen kunnen beroepen indien deze niet mede ter bescherming van hun belang dienen, lijkt mij op zichzelf goed te passen binnen het beoogde kader van het relativiteitsvereiste. Lastig hieraan vind ik wel dat veel van de normen eigenlijk doorwerken via de bandbreedte van het criterium 'een goede ruimtelijke ordening', omdat deze niet rechtstreeks eisen stellen aan op te nemen bestemmingen. In die gevallen wordt eigenlijk niet een beroep op die normen gedaan, maar worden deze feitelijk gebruikt om het beroep op de norm van 'een goede ruimtelijke ordening' te onderbouwen. De vraag of die normen dan kunnen worden ingeroepen ter onderbouwing van een grond gebaseerd op de norm 'een goede ruimtelijke ordening', zou naar mijn mening dan niet aan de orde moeten zijn. Zuiverder zou in dat geval zijn dat enkel wordt beoordeeld of de belanghebbende voldoet aan het relativiteitsvereiste met betrekking tot de norm van bijvoorbeeld een goed woon- en leefklimaat (bijvoorbeeld in verband met geurhinder) en niet of wordt voldaan aan het relativiteitsvereiste met betrekking tot de norm die wordt aangehaald (bijvoorbeeld de normen van de Wgv) ter onderbouwing van het standpunt dat niet aan de norm van een goed woon- en leefklimaat wordt voldaan. Interessant is overigens ook nog om op te merken dat de Afdeling in deze overwegingen enkel spreekt over wettelijke eisen, waar het in casu juist gaat om de buitenwettelijke eisen van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering'. Voor zover de Afdeling in rechtsoverweging 2.4.4 terugverwijst naar de eerdere rechtsoverweging over de wettelijke eisen, hetgeen de Afdeling inderdaad lijkt te doen met de zinsnede 'hetgeen de Afdeling in het bovenstaande heeft overwogen', dan volgt daar mijns inziens uit dat onder wettelijke eisen volgens de Afdeling soms ook buitenwettelijke eisen moeten worden verstaan, althans dat voor dergelijke eisen kennelijk eenzelfde werking van het relativiteitsvereiste geldt.

9. De Afdeling noemt met betrekking tot de toepassing van het relativiteitsvereiste voor de hiervoor onder 8 besproken wettelijke voorschriften nog een drietal voorbeelden, welke ik hierna bespreek. De Afdeling geeft als eerste voorbeeld een situatie dat waarin een belanghebbende een woningbouwplan in zijn omgeving aanvecht en zich daarbij beroept op het niet in acht nemen

van de normen van de Wet geluidhinder voor de te bouwen woningen. Dit is volgens de Afdeling niet mogelijk. De Afdeling is kennelijk van mening (een toelichting op de stelling dat dit niet mogelijk is ontbreekt) dat de normen van de Wet geluidhinder (Wgh) voor nieuw te bouwen woningen onmiskenbaar niet zijn bedoeld ter bescherming van de belangen van een omwonende. Ik kan mij in die conclusie vinden. De Wgh kent specifieke geluidsnormen welke op (de gevels van) nieuw te bouwen woningen van toepassing zijn. Deze normen beogen onmiskenbaar enkel de (toekomstige) bewoners van de woningen te beschermen tegen te veel geluidhinder. Het tweede voorbeeld van de Afdeling betreft het geval dat een belanghebbende zich beroept op de normen van de Wgh 'indien een bestemmingsplan de aanleg of verbreding van een weg mogelijk maakt waarvan ook hij nadelige geluidseffecten voor zijn woonsituatie moet vrezen.' Ook deze situatie lijkt me helder. Naast de normen voor geluidhinder op nieuw te bouwen woningen, kent de Wgh ook normen welke bij aanleg of reconstructie van een weg in acht moeten worden genomen bij bestaande woningen. Deze normen beogen de bewoners van bestaande woningen te beschermen tegen geluidhinder ten gevolge van de aanleg van een nieuwe weg of de aanpassing van een bestaande weg, zodat een aanwonende zich naar mijn mening inderdaad op deze normen moet kunnen beroepen (voor zover het ziet op zijn eigen woning) indien een bestemmingsplan voorziet in de aanleg of reconstructie van de weg. Hierbij merk ik wel op dat de Afdeling dit voorbeeld naar mijn mening te ruim formuleert. De normen van de Wgh zijn enkel van toepassing op woningen binnen de zone van de weg (een bepaalde afstand die afhankelijk is van de ligging en het aantal rijstroken) en niet daarbuiten. Buiten de zone beoogt de Wgh derhalve geen bescherming tegen geluidhinder te bieden. De belanghebbende in het voorbeeld kan aan de normen van de Wgh dus enkel bescherming ontnemen, indien de woning van de belanghebbende binnen de zone is gelegen. Het lijkt me dat in het kader van relativiteit dus ook enkel deze normen kunnen worden ingeroepen indien de belanghebbende binnen de zone woonachtig is, danwel daar (net) buiten en bestrijdt dat zijn woning niet binnen de zone is gelegen. Zoals gezegd kan ik de eerste twee voorbeelden van de Afdeling op zichzelf volgen, het laatste gegeven voorbeeld begrijp ik echter niet. De Afdeling stelt namelijk dat een belanghebbende zich ook kan beroepen op de normen van de Wgh in de situatie van het tweede voorbeeld (de aanleg of reconstructie van een weg) indien hij 'volstaat met aannemelijk te maken dat de aanleg of verbreding zal leiden tot overschrijding van de hoogst toelaatbare geluidbelasting van woningen in zijn directe omgeving en daarmee tot nadelige geluidseffecten op zijn woonsituatie'. Ik zie niet in waarom de normen voor woningen in zijn directe omgeving wel zouden beogen hem te beschermen indien hij door een overschrijding elders wil aantonen dat hij zelf nadelige geluidseffecten zal ondervinden. Voor zover het voorbeeld ziet op de situatie dat een beroep wordt gedaan op de norm voor de eigen woning, dan lijkt me evident dat sprake is van relativiteit, tenzij duidelijk is dat de woning buiten de zone

van de weg is gelegen en dus juist geen norm voor de eigen woning geldt. In dat laatste geval is mijns inziens geen sprake van relativiteit met betrekking tot de normen van de Wgh. De enige wijze waarop ik het voorbeeld wel kan begrijpen, is als de Afdeling met het laatste voorbeeld niet op de rechtstreekse toepassing van de Wgh doelt, maar op het aspect geluidhinder in het kader van 'een goede ruimtelijke ordening' (goed woon-en leefklimaat), waarbij het beroep op de normen van de Wgh enkel dient ter onderbouwing van het betoog dat onaanvaardbare geluidhinder op (of rond) de eigen woning wordt ondervonden. Een dergelijke benadering zou aansluiten bij hetgeen ik hiervoor onder 8 heb opgemerkt en zou ik toejuichen. In het licht van de inleidende opmerkingen van de Afdeling dat het bij wettelijke voorschriften die eisen stellen aan of randvoorwaarden scheppen voor de aanwijzing van bestemmingen moet gaan om normen die onmiskenbaar niet zijn geschreven ter bescherming van hun belangen, lijkt het er echter niet op dat de Afdeling met dit voorbeeld een onderscheid beoogt aan te brengen tussen het relativiteitsvereiste met betrekking tot wettelijke normen indien deze rechtsreeks toepasselijk zijn en indien deze via de bandbreedte van de 'goede ruimtelijke ordening' worden betrokken.

10. Aan de concrete toepassing van het relativiteitsvereiste in onderhavige casus maakt de Afdeling – mijns inziens terecht – niet veel woorden vuil. In onderhavige geval hebben enkele omwonenden van het plangebied erop gewezen dat niet werd voldaan aan de op grond van de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering' voorgeschreven afstand tussen een in de omgeving van het plangebied gelegen bedrijf en de in het plan beoogde woningen. De Afdeling constateert dat dit juist is, althans dat de gemeenteraad niet inzichtelijk kan maken hoe het nu precies zit en dat het plan in zoverre in strijd met de benodigde zorgvuldigheid tot stand is gekomen. Omdat de beroepsgrond slaagt, gaat de Afdeling vervolgens over tot de toepassing van het relativiteitsvereiste. De Afdeling concludeert dat niet aan het relativiteitsvereiste wordt voldaan omdat het de omwonenden enkel gaat om hun uitzicht en het behoud van hun woonomgeving en de afstandsnorm voor de nieuwe woning tot het bedrijf niet beoogt die belangen te beschermen. Ik kan mij in dit oordeel vinden. Hoewel de omwonenden naar mijn mening wel een duidelijk belang kunnen hebben bij de naleving van de afstandsnorm, bijvoorbeeld doordat dan ter plaatse minder woningen mogen worden gebouwd of dat deze bij naleving van de norm anders moeten worden gesitueerd, is de afstandsnorm van de VNG-brochure daar niet voor bedoeld.

Wel merk ik nog op dat de Afdeling volstaat met het onderzoeken van het relativiteitsvereiste met betrekking tot deze normen, terwijl de door de Afdeling geschonden geachte norm eigenlijk een andere betreft. De Afdeling heeft immers niet overwogen dat het plan in strijd is met 'een goede ruimtelijke ordening' (waarvan de VNG-normen een invulling betekenen), maar dat het plan in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel (r.o. 2.4.2). De geschonden norm betreft daarmee feitelijk het zorgvuldigheidsbeginsel, zodat eigenlijk van deze norm moet worden vastgesteld of dit de belangen van de appelland die dreigen te worden geschaad beoogt om te beschermen. In de verschillende discussies over het relativiteitsvereiste is vaker de vraag aan de orde geweest hoe om te gaan met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Bij de jaarvergadering van het IBR in 2010 wees prof. mr. N.S.J. Koeman er bijvoorbeeld ook op dat veel vernietigingen van de bestuursrechter betrekking hebben op een zorgvuldigheids-of een motiveringsgebrek (zie het verslag van de jaarvergadering van het IBR 'Rechtsbescherming in het omgevingsrecht', TBR 2010, 83) en dat daarvan lastig is vast te stellen wiens belang deze normen beogen te beschermen. Zowel prof. mr. Koeman als prof. mr. B.J. Schueler kwamen in diezelfde vergadering tot de conclusie dat in een dergelijke geval er niet aan kan worden ontkomen om naar de achterliggende betrokken norm te kijken om te kunnen vaststellen of het zorgvuldigheidsbeginsel in een concreet geval strekt ter bescherming van de belangen van een appelland. Oftewel, als de rechter concludeert dat er onzorgvuldig is gehandeld doordat bijvoorbeeld geen of onvolledig onderzoek naar natuurwaarden is verricht, dan zal worden gekeken naar het beschermingsbereik van de toepasselijke normen van natuurwetgeving. Beschermen deze normen het belang van appelland, dan beschermt het zorgvuldigheidsbeginsel deze belangen ook. Het is jammer dat de Afdeling de mogelijkheid om hierover expliciete duidelijkheid te geven niet aangrijpt. Uit het feit dat de Afdeling feitelijk enkel het beschermingsbereik van de VNG-normen beziet, kan mogelijk worden afgeleid dat de Afdeling bij het zorgvuldigheidsbeginsel naar de achterliggende norm kijkt om het beschermingsbereik te bepalen. Het ware echter mooi geweest indien de Afdeling op dit punt helderheid had verschaft door expliciet te oordelen over de vraag hoe het beschermingsbereik van het zorgvuldigheidsbeginsel dient te worden bepaald. Overigens is het ook de vraag hoe met betrekking tot de overige beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het motiverings- en gelijkheidsbeginsel, het beschermingsbereik zal moeten worden vastgesteld.

11. Met deze eerste uitspraak over de toepassing van het relativiteitsvereiste uit de Chw blijven bij mij nog vele vragen bestaan, waarvan ik er enkele hiervoor heb genoemd. Deze uitspraak zal naar ik aanneem nog door vele gevolgd worden, waarmee de toepassing van het relativiteitsvereiste steeds verder vorm zal gaan krijgen. Hopelijk zullen dan ook de overblijvende vragen worden woningwet c.a. beantwoord, zodat de wetgever hier nog zijn voordeel mee kan doen voordat definitief wordt besloten tot de algemene invoering van het vereiste in de Awb.

mr. T.D. Rijst¹

Voetnoten

[1]

mr. T.D. Rijst is advocaat bij KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede.